

Birinci Türkoloji Qurultayın uşaq ədəbiyyatına təsiri

Gülmar Qəmbərova

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu
E-mail: ms.gulnar_babayeva@mail.ru

Annotasiya. XX əsrin əvvəlləri türk xalqlarının ictimai-siyasi, mədəni və elmi həyatında köklü dəyişikliklərin baş verdiyi mühüm bir mərhələ kimi xarakterizə olunur. Məhz bu tarixi şəraitdə keçirilmiş Birinci Türkoloji Qurultay türk dünyasında dil, ədəbiyyat, maarifçilik və milli özünüdərk proseslərinin istiqamətlənməsində həlledici rol oynamışdır. Qurultayda irəli sürülən ideya və prinsiplər yalnız elmi-nəzəri müstəvidə deyil, həm də praktik təhsil siyasətində, xüsusilə uşaq ədəbiyyatının məzmun və funksional yönümündə öz əksini tapmışdır.

Məqalədə Birinci Türkoloji Qurultayın qəbul etdiyi qərarların və ideoloji xəttin türk xalqlarının uşaq ədəbiyyatına təsiri sistemli şəkildə araşdırılır, bu təsirin nəticəsində formalaşan yeni ideoloji-estetik meyillər təhlil edilir. Xüsusilə ana dilində təhsilin təşviqi, milli-mənəvi dəyərlərin qorunması, xalq folkloru və tarixi yaddaş elementlərinin uşaq ədəbiyyatına inteqrasiyası elmi kontekstdə qiymətləndirilir. Bununla yanaşı, uşaq ədəbiyyatının yalnız estetik zövq formalaşdırıcı sahə deyil, həm də gənc nəslin milli kimlik, vətənpərvərlik və maarifçilik ruhunda tərbiyə olunmasında mühüm ideoloji vasitə kimi çıxış etməsi əsaslandırılır.

Aparılan təhlil göstərir ki, Birinci Türkoloji Qurultay türk xalqlarının uşaq ədəbiyyatının mövzu, dil və ideya baxımından yenilənməsinə təkan vermiş, bu sahənin milli-mədəni inkişaf strategiyasının ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrilməsində mühüm rol oynamışdır.

Açar sözlər: Birinci Türkoloji Qurultay, uşaq ədəbiyyatı, maarifçilik, ana dili, milli ideologiya

Məqalə tarixçəsi: göndərilib – 03.02.2026; qəbul edilib – 19.02.2026

The impact of the First Turkological Congress on children's literature

Gulnar Gambarova

Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor
Institute of Literature named after Nizami Ganjavi of ANAS
E-mail: ms.gulnar_babayeva@mail.ru

Abstract. The beginning of the twentieth century is characterized as a significant stage marked by profound transformations in the socio-political, cultural, and scientific life of the Turkic peoples. It was under these historical conditions that the First Turkological Congress was held, playing a decisive role in shaping the directions of language, literature, enlightenment, and processes of national self-awareness in the Turkic world. The ideas and principles put forward at the Congress were reflected not only in the scientific and theoretical sphere but also in practical educational policy, particularly in the content and functional orientation of children's literature.

The article systematically examines the impact of the decisions and ideological framework of the First Turkological Congress on the children's literature of the Turkic peoples and analyzes the new ideological and aesthetic trends that emerged as a result of this influence. Special attention is paid to the promotion of education in the mother tongue, the preservation of national and spiritual values, and the integration of elements of folk folklore and historical memory into children's literature, all of which are evaluated within a

scholarly context. At the same time, the article substantiates the view that children's literature functions not only as a field for shaping aesthetic taste but also as an important ideological means of educating the younger generation in the spirit of national identity, patriotism, and enlightenment.

The analysis demonstrates that the First Turkological Congress contributed to the renewal of the children's literature of the Turkic peoples in terms of theme, language, and ideological content, and played a significant role in transforming this field into an integral component of the national and cultural development strategy.

Keywords: First Turkological Congress, children's literature, enlightenment, mother tongue, national ideology

Article history: received – 03.02.2026; accepted – 19.02.2026

Giriş / Introduction

XX əsrin əvvəlləri türk xalqlarının ictimai-siyasi, mədəni və intellektual həyatında köklü dəyişikliklərin baş verdiyi bir mərhələ kimi səciyyələnir. Bu dövrdə milli özünüdərkini güclənməsi, maarifçilik ideyalarının yayılması və yeni mədəni-strateji hədəflərin müəyyənləşdirilməsi zərurəti meydana çıxmışdır. Məhz belə bir tarixi şəraitdə, 1926-cı ildə Bakıda keçirilmiş Birinci Türkoloji Qurultay türk xalqlarının elmi və mədəni integrasiyası baxımından mühüm dönüş nöqtəsi olmuşdur. Qurultay türk dünyasının aparıcı alimlərini, maarifçilərini və ziyalıları bir araya gətirərək ortaq dil, əlifba islahatı, terminoloji birlik, elmi metodologiya və təhsil məsələlərinin müzakirəsini əsas gündəm mövzularına çevirmişdir. S.Ağamalıoğlu 1927-ci ildə "Elmdən və tarixdən" kitabında yazırdı: "Dil insan həyatında ən böyük hədəflərdən biridir. Dil nə qədər qüvvətli olarsa, insanın tərəqqisi, yəni irəli getməsi həyatda və cəmiyyətdə bir o qədər sürətli olar. Tarixdə geri qalmağın nişanələrindən biri də dilin kasıblığıdır. Odur ki, geri qalmış millətlərin dili də çox zəif olur. Belə dillər geniş və dərin surətdə indiki tarixi həyatı əks etdirə bilmir, uzaq üfüqlərə çıxmaq qüdrətinə malik olmur. Bu baxımdan türklərin, xüsusilə Azərbaycan türklərinin dili uzun müddət cansız və inkişafdan geri qalmış vəziyyətdə olmuşdur" [4, s.4].

Əsas hissə / Main part

Birinci Türkoloji Qurultayın əsas məqsədi türk xalqlarının elmi, mədəni və təhsil sahələrində sistemli inkişafını təmin etmək, milli-mədəni dəyərlərin qorunması ilə yanaşı, onların müasir elmi düşüncə ilə uzlaşdırılmasına nail olmaq idi. Bu məqsədlər çərçivəsində gənc nəslin tərbiyəsi, xüsusilə uşaqların ana dili, milli tarix və mədəni irs əsasında formalaşdırılması strateji əhəmiyyət kəsb edirdi. Qurultay iştirakçıları gələcək cəmiyyətin ideoloji və mədəni əsaslarının məhz uşaq yaşlarından qoyulmalı olduğunu vurğulayaraq, təhsilin və ədəbiyyatın bu prosesdə aparıcı rol oynadığını xüsusi qeyd edirdilər.

Bu kontekstdə uşaq ədəbiyyatı yalnız estetik zövq formalaşdıran bədii sahə kimi deyil, həm də milli ideologiyanın, mənəvi dəyərlərin və maarifçi ideyaların ötürücüsü kimi qiymətləndirilirdi. Uşaqlar üçün yaradılan ədəbi nümunələrin ana dilində, sadə və anlaşılan üslubda yazılması, xalq yaradıcılığına söykənməsi və milli kimlik şüurunu gücləndirməsi Qurultayın ideoloji xətti ilə səsleşirdi. Beləliklə, Birinci Türkoloji Qurultayın qərar və tövsiyələri uşaq ədəbiyyatının mövzu, ideya və funksional istiqamətlərinə təsir göstərərək, onu türk xalqlarının mədəni inkişaf strategiyasının ayrılmaz tərkib hissəsinə çevirmişdir.

Birinci Türkoloji Qurultayda irəli sürülən əsas ideyalardan biri ana dilində təhsilin genişləndirilməsi və milli mədəni irsin qorunaraq gələcək nəsillərə ötürülməsi məsələsi olmuşdur. Bu yanaşma maarifçilik düşüncəsinin mərkəzində dayanaraq, uşaq ədəbiyyatına xüsusi bir missiya

yükləmişdir. Qurultay iştirakçıları uşağın ana dili vasitəsilə tərbiyə olunmasını milli şüurun formalaşmasının əsas şərti kimi qiymətləndirmiş, bu baxımdan uşaq üçün yaradılan bədii mətnlərin həm dil, həm də məzmun baxımından yenilənməsinin vacibliyini vurğulamışlar. Qurultayda ana dilində təhsilin əsas prinsip kimi irəli sürülməsi uşaq ədəbiyyatının inkişafında fundamental dönüş yaratmış, bu sahəni maarifçilik ideologiyasının daşıyıcısına çevirmişdir [8, s.78].

Qurultaydan sonra uşaq ədəbiyyatında dilin sadələşdirilməsi və aydınlaşdırılması istiqamətində məqsədyönlü addımlar atılmışdır. Uşaq psixologiyasına uyğun olmayan ağır sintaktik konstruksiyalardan imtina edilmiş, qısa və anlaşılan cümlə quruluşları üstünlük təşkil etmişdir. Xalq danışığı üslubuna yaxınlaşma, canlı və təbii ifadə vasitələrinin tətbiqi uşaqların oxu marağını artırmaqla yanaşı, ana dilinə bağlılıq hissinin möhkəmlənməsinə xidmət etmişdir. Folklor motivlərinin, nağıl, atalar sözü, tapmaca və mifoloji elementlərin uşaq ədəbiyyatında geniş yer alması isə milli-mənəvi dəyərlərin estetik formada ötürülməsini təmin etmişdir.

Maarifçilik ideyalarının təsiri ilə uşaq ədəbiyyatı tədricən yalnız əyləndirici funksiyayı yerinə yetirən bir sahə olmaqdan çıxaraq, güclü tərbiyəvi və ideoloji vasitəyə çevrilmişdir. Bu mərhələdə yazılan əsərlərdə uşağın şəxsiyyət kimi formalaşması əsas məqsəd olaraq qarşıya qoyulmuşdur. Vətənpərvərlik, əməksevərlik, elmə və biliyə maraq, kollektiv düşüncə, milli kimliyə hörmət kimi dəyərlər süjet və obrazlar sistemi vasitəsilə uşaqlara sistemli şəkildə aşılammışdır. Uşaq qəhrəmanları passiv dinləyici və ya müşahidəçi deyil, düşünən, sual verən və ətraf aləmi dərk etməyə çalışan fəal obrazlar kimi təqdim olunmuşdur.

Birinci Türkoloji Qurultayın maarifçilik ideyaları uşaq ədəbiyyatının həm ideya-məzmun, həm də estetik istiqamətinin formalaşmasında mühüm rol oynamış, bu sahəni milli təhsil və mədəniyyət siyasətinin ayrılmaz tərkib hissəsinə çevirmişdir. Bu təsir nəticəsində uşaq ədəbiyyatı gələcək nəslin milli ruhda yetişdirilməsində strateji əhəmiyyət kəsb edən bir vasitə kimi dəyərləndirilmişdir.

Birinci Türkoloji Qurultayın ən mühüm nəticələrindən biri əlifba islahatı və ədəbi dilin normallaşdırılması məsələlərinin sistemli şəkildə gündəmə gətirilməsi olmuşdur. Qurultayda latın qrafikalı əlifbaya keçid ideyasının irəli sürülməsi və fonetik prinsipin əsas götürülməsi, xüsusilə uşaq auditoriyası üçün nəzərdə tutulan dərslik və bədii mətnlərin dilində köklü dəyişikliklərə səbəb olmuşdur. Bu dəyişikliklər uşaq ədəbiyyatının həm pedaqoji, həm də ideoloji funksiyalarını gücləndirmişdir.

1920–1930-cu illərdə Azərbaycan və digər türk respublikalarında nəşr olunan ilk yeniəlifbalı uşaq kitabları sırasında Abdulla Şaiqin “Uşaq çeşməyi”, “Gülzar”, “Tıq-tıq xanım”, Süleyman Sani Axundovun “Qorxulu nağıllar” [2], Rəşid bəy Əfəndiyevin ibtidai siniflər üçün hazırladığı oxu kitabları xüsusi yer tutur. Bu əsərlərdə dilin sadələşdirilməsi, xalq danışığı üslubuna yaxınlıq və uşağın yaş xüsusiyyətlərinə uyğun ifadə tərzii açıq şəkildə müşahidə olunur. Yeni əlifbanın tətbiqi ilə bu mətnlər uşaqlar üçün daha oxunaqlı və anlaşılan olmuş, oxu prosesində texniki çətinliklər minimuma endirilmişdir.

Əlifba islahatı ilə paralel şəkildə hazırlanmış “Əlifba”, “Ana dili”, “Oxu kitabı” tipli dərsliklər uşaq ədəbiyyatının inkişafında mühüm mərhələ təşkil etmişdir. Məsələn, Səməd ağa Ağamalıoğlu, Əliheydər Qarayev, Üzeyir Hacıbəyli kimi maarifçi ziyalıların əlifba və dil məsələlərinə dair nəzəri baxışları praktiki olaraq uşaq dərsliklərində öz əksini tapmışdır. Bu dərsliklərdə qısa mətnlər, sadə cümlə quruluşları, gündəlik həyatla bağlı mövzular və milli-mənəvi dəyərləri əks etdirən hekayələr üstünlük təşkil etmişdir.

Səməd ağa Ağamalıoğlunun redaktorluğu ilə nəşr olunmuş “Əlifba” dərslikləri uşaqların oxu prosesinə adaptasiyasını asanlaşdıran ilk fundamental vəsaitlərdəndir. Bu dərsliklərdə hərflərin təqdimatı mərhələli şəkildə aparılmış, səsle hərf arasındakı əlaqə aydın göstərilmişdir. Məzmunun sadə vizual və mətn strukturu uşaqların psixoloji xüsusiyyətlərinə uyğun tərtib edilmiş, oxu prosesində mexaniki əzbərləmədən çox şüurlu qavrama prinsipi əsas götürülmüşdür.

Rəşid bəy Əfəndiyevin “Ana dili” dərslikləri [7] uşaq ədəbiyyatının dil normalaşmasında xüsusi yer tutur. Bu dərsliklərdə qısa hekayələr, dialoqlar və sadə şeirlər vasitəsilə uşaqlara həm oxu bacarığı, həm də ilkin dil şüuru aşılanmışdır. Mətnlərin leksik tərkibi əsasən gündəlik danışq dili üzərində qurulmuş, ağır terminlərdən və mürəkkəb sintaktik konstruksiyalardan məqsədyönlü şəkildə imtina edilmişdir. Bu yanaşma uşaqların ana dilində sərbəst oxu və anlama bacarığının formalaşmasına mühüm təsir göstərmişdir.

“Oxu kitabı” dərslikləri isə maarifçilik ideyalarının bədii mətn vasitəsilə uşaqlara çatdırılmasında funksional rol oynamışdır. Bu kitabda toplanmış hekayə və şeirlər tematik baxımdan əmək, ailə, təbiət, məktəb və vətən anlayışları ətrafında sistemləşdirilmişdir. Məzmunun ideoloji yükü uşaqlar üçün uyğun formada təqdim edilmiş, didaktik yanaşma bədii-estetik elementlərlə tarazlaşdırılmışdır.

Qurultaydan sonra uşaq ədəbiyyatında terminoloji sadəlik və üslubi aydınlıq əsas norma kimi formalaşmışdır. Abdulla Şaiq, Mikayıl Müşfiq (uşaqlar üçün yazdığı şeirlərdə), Hüseyn Cavidin maarifçilik ruhlu uşaq əsərlərində mürəkkəb sintaktik konstruksiyalardan imtina olunmuş, poetik dil sadə və emosional təsir gücünə malik formada təqdim edilmişdir. Xüsusilə Abdulla Şaiqin uşaq şeirləri və hekayələri dilin normalaşdırılması baxımından nümunəvi hesab olunur.

Abdulla Şaiqin “Uşaq çeşməyi” [2] və “Gülzar” [1] adlı kitabları dərsliklə bədii uşaq ədəbiyyatı arasında keçid nümunələri kimi diqqəti cəlb edir. Bu əsərlərdə yeni dil normaları poetik üslubda reallaşdırılmış, ritmik sadəlik və emosional təsir gücü qorunmuşdur. Şaiqin mətnləri uşaqların dil duyumunun inkişafına, söz ehtiyatının zənginləşməsinə və estetik zövqünün formalaşmasına xidmət etmişdir.

Süleyman Sani Axundovun “Qorxulu nağıllar” [5] əsəri isə tərbiyəvi məqsədli nəsr nümunəsi kimi uşaq psixologiyasına uyğun strukturlaşdırılmışdır. Burada qorxu motivi maarifləndirici və nəticə çıxarıcı funksionarı daşıyır, dil isə sadə və anlaşılan formada təqdim olunur. Bu xüsusiyyətlər əsərin uşaq auditoriyası üçün uyğunluğunu təmin etmişdir.

Mikayıl Müşfiqin uşaqlar üçün yazdığı şeirlər ritmik quruluşu və aydın leksikası ilə seçilir. Bu nümunələr uşaqlarda həm oxu vərdişlərini, həm də emosional-estetik qavrayışı inkişaf etdirmişdir. Folklor əsasında hazırlanmış “Nağıllar” topluları isə milli-mədəni yaddaşın qorunması baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb etmiş, yeni əlifba ilə təqdim olunmaqla folklorun uşaqlar üçün əlçatanlığını artırmışdır. “Cırdan”, “Tıq-tıq xanım”, “Keçi” kimi xalq nağıllarının yazılı variantları uşaqlar üçün sadələşdirilmiş dil ilə təqdim olunmuş, bu isə uşaqlarda həm milli-mədəni yaddaşın, həm də ana dilində oxu bacarıqlarının formalaşmasına mühüm təsir göstərmişdir. Bu proses Birinci Türkoloji Qurultayın irəli sürdüyü “milli məzmun – müasir forma” prinsipinə uyğun idi.

Ümumiyyətlə, Birinci Türkoloji Qurultayın əlifba və dil siyasəti uşaq kitablarının hazırlanmasında elmi, pedaqoji və psixoloji prinsiplərin əsas götürülməsinə şərait yaratmışdır. Konkret müəlliflərin yaradıcılığı və yeniləlifbəli dərslik nümunələri göstərir ki, uşaq ədəbiyyatı bu dövrdə təkcə bədii yaradıcılıq sahəsi deyil, həm də milli kimliyin və dil şüurunun formalaşdırılmasında mühüm ideoloji-mədəni vasitəyə çevrilmişdir.

Birinci Türkoloji Qurultayın ideya xətti uşaq ədəbiyyatında milli obrazlar sisteminin formalaşmasına konseptual istiqamət vermişdir. Qurultayda irəli sürülən milli özünüdərk, tarixi yaddaşın qorunması və türk xalqlarının ortaq mədəni dəyərlərinin təbliği prinsipləri uşaq ədəbiyyatında bədii obrazların seçimi və təqdimatında aydın şəkildə özünü göstərmişdir. Xüsusilə 1920–1930-cu illərdə yazılmış uşaq əsərlərində türk tarixindən, folklordan və mifoloji təfəkkürdən qaynaqlanan obrazlar aparıcı mövqeyə yüksəlmişdir [9, s.144].

Bu baxımdan Azərbaycan uşaq ədəbiyyatında Abbas Səhhətin yaradıcılığı diqqəti cəlb edir. Onun “Vətən”, “Məktəb şərqi” [3] kimi şeirlərində uşaq obrazı milli dəyərlərə bağlı, vətən anlayışını dərk edən və gələcək üçün məsuliyyət hissi daşıyan fərd kimi təqdim olunur. Səhhətin

əsərlərində milli ideologiya birbaşa didaktik deyil, obrazlı və emosional təsir vasitəsilə uşağa çatdırılır ki, bu da Qurultayın maarifçilik ideyaları ilə səsleşir.

Uşaq ədəbiyyatında milli obrazlar sisteminin formalaşmasında Abdulla Şaiqin rolu xüsusilə əhəmiyyətlidir. Onun “Tıq-tıq xanım”, “Yaxşı arxa”, “Göbələk və qurbağa” kimi əsərlərində folklor və alleqorik obrazlar vasitəsilə əməksevərlik, doğruluq, birlik və sosial məsuliyyət ideyaları uşaqlara aşılır. Bu əsərlərdəki obrazlar türk xalq təfəkkürünün daşıyıcısı kimi çıxış edir və milli dəyərlərin uşaq şüurunda möhkəmlənməsinə xidmət edir.

“Türk xalqları kontekstində yanaşdıqda, İsmayıl Qaspiralının ideyaları və onun “Dildə, fikirdə, işdə birlik” konsepsiyası ədəbiyyatımızın formalaşmasına ideoloji zəmin yaratmışdır” [10,s.65]. Qaspiralının “Tərcüman” qəzetində dərc olunan uşaq yönümlü yazılarında savadlı, düşünüən, milli köklərə bağlı uşaq modeli təşviq olunurdu. Bu model Birinci Türkoloji Qurultayın təbliğ etdiyi yeni insan tipi ilə ideya baxımından üst-üstə düşür.

Birinci Türkoloji Qurultayın təsiri ilə uşaq ədəbiyyatında uşaq qəhrəmanlarının xarakterində də ciddi dəyişikliklər müşahidə olunur. Süleyman Sani Axundovun “Qaraca qız” əsərində baş qəhrəman sosial ədalətsizliyə qarşı həssaslıq göstərən, düşünüən və hadisələrə münasibət bildirən obraz kimi təqdim edilir. Bu tip obrazlar artıq passiv müşahidəçi deyil, həyat hadisələrinə fəal münasibət göstərən, mənəvi seçimlər edən fərd kimi çıxış edir.

Konkret müəllif və əsər nümunələri göstərir ki, Birinci Türkoloji Qurultayın ideoloji təsiri uşaq ədəbiyyatında milli obrazlar sisteminin məqsədyönlü şəkildə formalaşmasına səbəb olmuşdur. Bu obrazlar vasitəsilə uşaq ədəbiyyatı milli ideologiyanın daşıyıcısına çevrilmiş, türk xalqlarının tarixi-mədəni dəyərlərinin gələcək nəsillərə ötürülməsində mühüm rol oynamışdır.

Birinci Türkoloji Qurultay türk xalqlarının uşaq ədəbiyyatının ideya-məzmun və estetik istiqamətinin formalaşmasında həlledici mərhələ olmuşdur. Qurultayda irəli sürülən maarifçilik ideyaları, ana dilinin qorunması və inkişafı, milli kimliyin möhkəmləndirilməsi kimi prinsiplər uşaq ədəbiyyatının yalnız bədii-estetik funksiyalarla məhdudlaşmadığını, eyni zamanda ictimai-mədəni və ideoloji yük daşdığını göstərmişdir. Bu baxımdan uşaq ədəbiyyatı gənc nəslin dünyagörüşünün formalaşdırılmasında, milli-mənəvi dəyərlərin ötürülməsində strateji mədəni vasitəyə çevrilmişdir.

Qurultayın təsiri ilə uşaq ədəbiyyatında mövzu və janr müxtəlifliyi genişlənmiş, didaktik yanaşmalar yeni estetik prinsiplərlə uzlaşdırılmışdır. Uşaqlar üçün nəzərdə tutulan əsərlərdə sadə və anlaşılan dil, milli folklor və tarixi motivlər, əməksevərlik, vətənpərvərlik, elmə maraq kimi dəyərlər sistemli şəkildə ön plana çəkilmişdir. Bu isə uşaq ədəbiyyatını milli ideologiyanın daşıyıcısı olmaqla yanaşı, gələcək cəmiyyət modelinin ideya əsaslarını formalaşdıran mühüm mədəni institut səviyyəsinə yüksəltmişdir. Fil.e.d. Elnarə Akimova yazır ki: “Yeni tipli məktəblərin meydana çıxması, ana dilində dərslik və dərs vəsaitlərinin yaranması, maarifçilik dalğasının geniş intişarı, mətbuat şəbəkəsinin genişlənməsi, xüsusilə uşaqlar üçün jurnalların nəşrə başlaması – bütün bunlar uşaq ədəbiyyatının inkişafına təkan verən amillər idi. Bütöv bir ziyalı zümərəsinin milli təəssübkeşliyi sayəsində yaradılan uşaq ədəbiyyatı məhz, sağlam və təməlli başlanğıcdan nəşət tapdığı üçün bu gün də yaşama və var olma gücündədir” [6, s.37].

Nəticə / Conclusion

Birinci Türkoloji Qurultay uşaq ədəbiyyatında yeni qəhrəman tipinin – fəal, düşünüən, milli mənsubiyyətini dərk edən uşağın bədii obrazının yaradılmasına zəmin yaratmışdır. Bu yanaşma uşağın şəxsiyyət kimi formalaşmasına, onun sosial və mədəni proseslərə inteqrasiyasına xidmət etmiş, uşaq ədəbiyyatının tərbiyəvi funksiyasını daha da gücləndirmişdir.

Nəticə etibarilə, Birinci Türkoloji Qurultayın irsi yalnız tarixi əhəmiyyət kəsb etmir, eyni zamanda müasir uşaq ədəbiyyatının inkişafında metodoloji və ideoloji dayaq nöqtəsi kimi aktuallığını qoruyub saxlayır. Qurultayda formalaşan ideya-prinsiplər bu gün də uşaq ədəbiyyatının

milli ruhda, çağdaş tələblərə uyğun və pedaqoji baxımdan səmərəli şəkildə inkişaf etdirilməsi üçün mühüm elmi-nəzəri baza rolunu oynayır.

Ədəbiyyat / References

1. Abdulla Ş. Gülzar. – Bakı, 1930, 98 s.
2. Abdulla Şaiq A. Uşaq çeşməyi. – Bakı, 1928, 120 s.
3. Abbas Səhhət. Seçilmiş əsərləri. – Bakı: Lider nəşriyyat, 2005, 453 s.
4. Ağamalıoğlu S. Elmdən və tarixdən//Yeni yol qəzetinin əlavəsi. – Bakı: Yeni Türk Əlifba Komitəsi, 1927, 24 s.
5. Axundov S.S. Qorxulu nağıllar. – Bakı, 1912, 78 s.
6. Akimova Elnarə. Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı: tarixi təcrübəsi və müasir istiqamətləri. – Bakı: Elm və təhsil, 2024, 394 s.
7. Əfəndiyev R. Seçilmiş əsərləri. – Bakı: Şərq-Qərb, 2006, 120 s.
8. Həsənlı C. XX əsr Azərbaycan maarifçiliyi. – Bakı, 2016. – 240 s.
9. Qarayev Y. Seçilmiş əsərləri. Beş cildə, I c. – Bakı: Elm, 2015, 664 s.
10. Tahirli A. Bütün türklərin tərcümanı: İsmayıl bəy Qaspiralı. – Bakı: Ozan, 2011, 239 s.